

Sygn. akt SDI 129/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Piotr Mirek

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Rady Notarialnej Krzysztofa Młynarskiego,

w sprawie **notariusza A.K.**,

obwinionego z art. 50 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 2291 ze zm.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2018 r.

kasacji wniesionej przez obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego przy Krajowej Radzie Notarialnej w [...] z dnia 16 października 2017 r., sygn. akt WSD .../2017,

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w [...] z dnia 26 czerwca 2017 r., sygn. akt SD/.../2017,

**uchyla zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje Wyższemu
Sądowi Dyscyplinarnemu przy Krajowej Radzie Notarialnej do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Notariusz A. K. orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego Izby Notarialnej w [...] z dnia 26 czerwca 2017 r., sygn. akt SD/.../2017, został uznany za winnego tego, że:

1. będąc płatnikiem podatku od czynności cywilnoprawnych, nie wpłacił na rachunek Pierwszego Urzędu Skarbowego w [...], w terminie określonym w art. 10 ust. 3 a pkt 2 ustawy z dnia 9 września 2000 roku o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1150), to jest:

1) do dnia 8 sierpnia 2016 roku, całego należnego podatku od czynności cywilnoprawnych, pobranego za miesiąc lipiec 2016 roku w łącznej kwocie 61 316 zł, dokonując wpłaty części należnego podatku w kwocie 5 716 zł w dniu 23 sierpnia 2016 r., to jest ze zwłoką 15 dni,

2) do dnia 7 października 2016 roku, całego należnego podatku od czynności cywilnoprawnych, pobranego za miesiąc wrzesień 2016 roku w łącznej kwocie 24 700 zł, dokonując wpłaty w dniu 12 października 2016 r., to jest ze zwłoką 5 dni,

3) do dnia 7 grudnia 2016 roku, całego należnego podatku od czynności cywilnoprawnych, pobranego za miesiąc listopad 2016 roku w łącznej kwocie 15 932 zł, dokonując wpłaty w dniu 16 grudnia 2016 r., to jest ze zwłoką 9 dni;

4) do dnia 7 stycznia 2017 roku, całego należnego podatku od czynności cywilnoprawnych, pobranego za miesiąc grudzień 2016 roku w łącznej kwocie 23 759 zł, dokonując wpłaty części należnego podatku w kwocie 13 000 zł w dniu 2 lutego 2017 roku, to jest ze zwłoką 25 dni, a do dnia 3 lutego 2017 roku nie dokonał wpłaty reszty należnego podatku w kwocie 10 795 zł,

t.j. przewinienia zawodowego przewidzianego w art. 50 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (dalej: u.p.n.) w związku z art. 10 ust. 3a pkt 2 ustawy z dnia 9 września 2000 roku o podatku od czynności, i , na podstawie art. 51 § 1 pkt 3 u.p.n. w zw. z art. 91 § 1 k.k., – skazany na karę pieniężną w wysokości 3 000 zł;

Nadto notariusz ten uznany został za winnego tego, że w okresie od dnia 8 października 2016 roku do dnia 26 stycznia 2017 roku naruszył treść art. 10 ust. 3 a pkt 3 ustawy z dnia 9 września 2000 roku o podatku od czynności cywilnoprawnych w ten sposób, że:

1) dnia 13 października 2016 r. przesłał do organu podatkowego odpisy aktów notarialnych sporządzonych we wrześniu 2016 r., wcześniej nie przesyłając do tego organu sporządzonej w formie papierowej albo w formie elektronicznej informacji zawierającej treść aktów notarialnych lub danych z tych aktów, dotyczących czynności sporządzonych we wrześniu 2016 r.,

2) dnia 20 grudnia 2016 r. przesłał do organu podatkowego odpisy aktów notarialnych sporządzonych w listopadzie 2016 r., wcześniej nie przesyłając do tego organu sporządzonej w formie papierowej albo w formie elektronicznej informacji zawierającej treść aktów notarialnych lub danych z tych aktów, dotyczących czynności sporządzonych w listopadzie 2016 r.,

3) do dnia 26 stycznia 2017 r. nie przesłał do organu podatkowego sporządzonej w formie papierowej albo w formie elektronicznej informacji zawierającej treść aktów notarialnych lub danych z tych aktów dotyczących czynności, sporządzonych w grudniu 2016 r.,

t.j. przewinienia zawodowego przewidzianego w art. 50 u.p.n. w zw. z art. 10 ust. 3 a pkt 3 ustawy z dnia 9 września 2000 roku o podatku od czynności cywilnoprawnych i, na podstawie art. 51 § 1 pkt 2 u.p.n. w zw. z art. 91 § 1 k.k., skazany na karę nagany;

Uznany też został za winnego tego, że jako zobowiązany do pobierania opłat sądowych, naruszył treść § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 października 2015 r. w sprawie pobierania przez notariuszy opłat sądowych od wniosków o wpis w księdze wieczystej i ich przekazywania sądom oraz prowadzenia ewidencji pobranych opłat sądowych (Dz.U. z 2015 poz. 1645), w ten sposób, że nie przekazał w wymaganym terminie do dnia 7 października 2016 roku opłaty sądowej w łącznej kwocie 2 650 zł, należnej Sądowi Rejonowemu w [...], uiszczając ją w dniu 12 października 2016 r., ze zwłoką 5 dni,

t.j. przewinienia zawodowego przewidzianego w art. 50 oraz art. 7 § 2 u.p.n. i § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 października 2015 r. w sprawie pobierania przez notariuszy opłat sądowych od wniosków o wpis w księdze wieczystej i ich przekazywania sądom oraz prowadzenia ewidencji pobranych opłat sądowych i, na podstawie art. 51 § 1 pkt 1 u.p.n., skazany na karę upomnienia.

Od tego orzeczenia odwołanie wniósł obrońca obwinionego, podnosząc zarzuty obrazy prawa materialnego – art. 50 i art. 51 § 1 pkt 3 u.p.n. oraz zarzuty naruszenia prawa procesowego, mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia – art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n., art. 410 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n. oraz art. 424 § 1 i 2 k.p.k.

w zw. z art. 69 u.p.n. Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Notarialnej w [...], ewentualnie o zmianę zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej kary wymierzonych obwinionemu i orzeczenia co do każdego z czynów kary upomnienia.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny przy Krajowej Radzie Notarialnej w [...], orzeczeniem z dnia 16 października 2017 r., sygn. akt WSD .../2017, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Orzeczenie Sądu drugiej instancji zostało zaskarżone kasacją przez obwinionego, który podniósł następujące zarzuty:

1) naruszenia art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n. przez nierozpoznanie całości zarzutów podniesionych w odwołaniu i braku w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia polegające m. innymi na wskazaniu, że dla przyjęcia odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego nie ma znaczenia ustalenie umyślności lub nieumyślności jego działania,

2) naruszenia art. 50 u.p.n. przez przyjęcie, że doszło do popełnienia przez obwinionego zarzucanych mu czynów, przy wyrażeniu błędnego poglądu, że do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego polegającego na oczywistym i rażącym uchybieniu przepisom prawa (a takie zarzuty zostały postawione obwinionemu) może dojść jedynie w sposób umyślny;

3) nieuwzględnienie, w części dotyczącej orzeczenia o karze, znanych sądom dyscyplinarnym obu instancji okoliczności związanych z osobą obwinionego oraz sytuacją finansową jego kancelarii, będących wynikiem uprzedniego, bezpodstawnego zawieszenia go w czynnościach notarialnych przez sąd dyscyplinarny, w postępowaniu, które następnie zostało umorzone, przy jednoczesnym wskazaniu przez sąd dyscyplinarny Izby Notarialnej w [...], w ustnych motywach uzasadnienia, iż właśnie to wcześniejsze postępowanie dyscyplinarne było powodem orzeczenia kary pieniężnej w niniejszym postępowaniu.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu przy Krajowej Radzie Notarialnej w [...].

Rzecznik Dyscyplinarny Krajowej Rady Notarialnej w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja zasługuje na uwzględnienie w zakresie, w jakim wskazuje na wadliwość kontroli instancyjnej dotyczącej rozpoznania zarzutu rażącej niewspółmierności kary za pierwsze z przypisanych obwinionemu przewinień dyscyplinarnych oraz kwestionuje prawidłowość rozważań co do strony podmiotowej przypisanych obwinionemu czynów.

Niewątpliwie, w kasacji nierzetelnie powołano się na fragment uzasadnienia Sądu drugiej instancji, przy okazji utożsamiając pojęcie strony podmiotowej z pojęciem winy. Nie było bowiem tak, że Sąd stwierdził na s. 7 części motywacyjnej orzeczenia, że: „kwestia winy nie jest koniecznym elementem strony podmiotowej przypisanych deliktów”. Stanowisko Sądu *ad quem* sprowadzało się bowiem tylko do uznania, że kwestia umyślności nie ma znaczenia dla oceny odpowiedzialności obwinionego, gdyż umyślność działania nie jest to koniecznym elementem strony podmiotowej. Taki pogląd należy uznać jednak za błędny. Rzeczywiście, w judykaturze od dawna utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym przewinienie dyscyplinarne może zostać popełnione zarówno umyślnie, jak nieumyślnie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 r., SNO 31/15, LEX nr 1745804; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2017 r., SNO 6/17, LEX nr 2288135). Nie oznacza to jednak, że ustalenie (umyślność – nieumyślność) postaci strony podmiotowej nie ma istotnego wpływu na ocenę prawną przewinienia dyscyplinarnego, choćby w kontekście ustalenia stopnia jego społecznej (korporacyjnej) szkodliwości, co z kolei ma wpływ na wymiar kary. Obowiązkiem sądu dyscyplinarnego w wypadku przypisania winy za przewinienie dyscyplinarne jest **zawsze** dokładne określenie postaci winy przy opisie przypisanego obwinionemu czynu, w tym zwłaszcza wskazanie na elementy odzwierciedlające znamiona strony podmiotowej, co wynika z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2014, LEX nr 1444607, KZS 2014/6/21, KZS 2014/6/29, Prok.i Pr.-wkł. 2014/6/6). Wadliwość stanowiska Sądu odwoławczego doprowadziła do zaaprobowania opisu czynów przyjętych w orzeczeniu Sądu pierwszej instancji, niezawierającego określeń, które pozwoliłyby na ustalenie tak zasadniczej kwestii, jak to, czy czyny przypisane obwinionemu zostały popełnione umyślnie, czy też w warunkach świadomej lub nieświadomej nieostrożności.

Zlekceważenie przez Sąd odwoławczy tej problematyki, podnoszonej przecież wyraźnie w pierwszych zarzutach odwołania, musiało rzutować na wadliwe rozpoznanie ostatniego zarzutu, tj. zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Oczywiście jest bowiem to, że stosunek psychiczny sprawcy do czynu ma istotny wpływ na płaszczyznę wymiaru kary. Wprawdzie w *petitum* odwołania zarzut ten sformułowano jako zarzut obrazy art. 51 § 1 pkt 3 u.p.n., jednak treść tego środka odwoławczego nie pozostawia wątpliwości, że argumentacja w tym zakresie dotyczy motywów,

jakie legły u podstaw wymierzenia obwinionemu kary pieniężnej za pierwszy z deliktów dyscyplinarnych. Warto też zauważyć, że uwadze Sądu drugiej instancji w zakresie rozważań odnośnie do wymiaru kary umknęło podnoszone w odwołaniu zagadnienie, być może niezasadnie, trudnej sytuacji materialnej obwinionego, związanego z zawieszeniem w czynnościach zawodowych A.K., w związku z innym prowadzonym wcześniej przeciwko niemu postępowaniem dyscyplinarnym.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że kontrola instancyjna przeprowadzona przez Sąd odwoławczy nie spełnia standardów obowiązujących na gruncie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n., co prowadzi do konieczności uchylecia zaskarżonego orzeczenia. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpozna wnikliwie zarzuty podniesione w odwołaniu obrońcy obwinionego, a w wypadku zaaprobowania ustaleń w zakresie winy obwinionego rozważy możliwość uzupełnienia opisu czynów o elementy odzwierciedlające znamiona strony podmiotowej w kontekście obowiązywania zakazu *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 69 u.p.n.).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.